

አዋጅ ቁጥር/2008

የኮምፒውተር ወንጀልን ለመደንገግ የወጣ አዋጅ

የኢንፎርሜሽንና የኮምሩኒኬሽን ቴክኖሎጂ ለሃገሪቱ ኢኮኖሚያዊ፣ ማህበራዊና ፖለቲካዊ እድገት ቁልፍ ሚና የሚጫወት በመሆኑ፤

የኢንፎርሜሽንና የኮምሩኒኬሽን ቴክኖሎጂ አጠቃቀም ተገቢ ጥንቃቄና ጥበቃ ካልተደረገለት የሃገሪቱን ሁለንተናዊ እድገት ሊያደናቅፍ እንዲሁም የዜጎችን የግል ነፃነት አደጋ ላይ ሊጥሉ ለሚችሉ የተለያዩ የኮምፒውተር ወንጀሎች እና ሌሎች የደህንነት ስጋቶች የተጋለጠ በመሆኑ፤

በሥራ ላይ ያሉ የሀገሪቱ ሕጎች ከአዳዲስ የቴክኖሎጂ ለውጦች ጋር በበቂ ሁኔታ ተጣጥመው የማይሄዱ እና የኮምፒውተር ወንጀልን ለመከላከል፣ ለመቆጣጠር፣ ለመመርመርና ተጠርጣሪዎችን ወደ ፍትህ ለማቅረብ የሚያስችሉ ባለመሆናቸው፤

የኮምፒውተር ወንጀልን ለመከላከል፣ ለመቆጣጠር፣ ለመመርመርና ኤሌክትሮኒክ ማስረጃዎችን ለመሰብሰብ የሚያስችሉ አዳዲስ ስልቶችንና ሥርዓቶችን በሕግ መደንገግ አስፈላጊ ሆኖ በመገኘቱ፤

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ህገ መንግስት አንቀጽ 55(1) መሰረት የሚከተለው ታውጇል፡፡

ክፍል አንድ ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የኮምፒውተር ወንጀል አዋጅ ቁጥር/2008” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ፤

1/ “የዳታ ፕሮሰሲንግ አገልግሎት” ማለት በኮምፒውተር ሥርዓት አማካኝነት ዳታን የመቀበል፣ የማከማቸት፣ የመተንተን፣ የማሰራጨት፣ የማጓጓዝ ወይም የማስተላለፍ አገልግሎት ሲሆን የኔትዎርክ አገልግሎቶችንም ይጨምራል፤

2/ “ኮምፒውተር ወይም የኮምፒውተር ሥርዓት” ማለት በዕፍትዌር እና ማይክሮፕሮሰሰር ተክኖሎጂ ላይ የተመሰረተ የዳታ ፕሮሰሲንግ፣ ክምችት፣

DRAFT

ትንተና፣ ስርጭት፣ ግንኙነት ወይም ሌሎች ሂሳባዊ ወይም አመክንዮአዊ ተግባራትን የሚያከናውን ማንኛውም መሳሪያ ሲሆን የመሳሪያው ተገጣሚ አካልንም ይጨምራል፤

- 3/ “የኮምፒውተር ዳታ” ማለት በኮምፒውተር ሥርዓት አማካኝነት ሊተነተን የሚችል ማንኛውም የይዘት ዳታ፣ የትራፊክ ዳታ፣ የኮምፒውተር ፕሮግራም ወይም ደንበኞችን የሚመለከት ማንኛውም ኢንፎርሜሽን ነው፤
- 4/ “የኮምፒውተር ፕሮግራም” ማለት አንድ የኮምፒውተር ሥርዓት ተግባሩን እንዲያከናውን ወይም የታሰበውን ውጤት እንዲያስገኝ የሚያስችል በቃላት፣ በኮድ ወይም በዘዴ የሚገለጽ የመመሪያ ወይም የትእዛዝ ስብስብ ነው፤
- 5/ “የትራፊክ ዳታ” ማለት በኮምፒውተር ሥርዓት አማካኝነት የሚደረግን ኮምዩኒኬሽን መነሻ፣ መድረሻ፣ ዑደት፣ ጊዜ፣ ቀን፣ የግንኙነት ቆይታ፣ የዳታው መጠን፣ የአገልግሎት ዓይነት ወይም መሰል የኮምዩኒኬሽን ሰንሰለት የሚያሳይ በኮምፒውተር ስርዓቱ የሚመነጭ ዳታ ነው፤
- 6/ “የይዘት ዳታ” ማለት በድምፅ፣ በተንቀሳቃሽ ምስል፣ በስእል፣ በሂሳባዊ ቀመር ወይም በሌላ ማንኛውም ቅርፅ የሚገኝን የተከማቸ ወይም በስርጭት ሂደት ላይ ያለ ዳታ ወይም የኮምፒውተር ኮምዩኒኬሽን ምንነት፣ ፍሬ ነገር፣ ትርጉም ወይም መልእክት የሚያሳይ የኮምፒውተር ዳታ ነው፤
- 7/ “ኔትዎርክ” ማለት ሁለትና ከዚያ በላይ የኮምፒውተር ሥርዓቶች እርስ በርስ በማስተሳሰር የዳታ ፕሮሰሲንግ አገልግሎት ለመስጠት ወይም ለማግኘት የሚያስችል ሥርዓት ነው፤
- 8/ “የኮምፒውተር ዳታ ደህንነት” ማለት የኮምፒውተር ዳታ እንዳይጠፋ፣ እንዳይቀየር፣ ላልተፈቀደለት አካል ተደራሽ እንዳይሆን፣ ምስጢራዊነቱ እንዳይጋለጥ ወይም ሌላ ማንኛውም ጉዳት እንዳይደርስበት መጠበቅ ነው፤
- 9/ “ደራሽነት” ማለት ከኮምፒውተር ስርዓት ጋር ግንኙነት የመፍጠር፣ ወደ ኮምፒውተር ስርዓቱ የመግባት፣ ዳታ የማከማቸት፣ የተከማቸን ዳታ የማግኘት፣ የማየት፣ የመውሰድ፣ የማንቀሳቀስ፣ ወደ ሌላ ማከማቻ መሳሪያ የመገልበጥ ወይም ሌላ ማንኛውም የዳታ ፕሮሰሲንግ አገልግሎትን የማግኘት ተግባር ነው፤
- 10/ “ቁልፍ መሰረተ ልማት” ማለት በዚህ አዋጅ ከአንቀፅ 3 እስከ 6 የተመለከተው ማንኛውም የወንጀል ድርጊት ቢፈጸምበት በሕዝብ

DRAFT

- ደገንነት እና በብሔራዊ ጥቅሞች ላይ ከፍተኛ ጉዳት ሊያደርስ የሚችል የኮምፒውተር ሥርዓት፣ ኔትወርክ ወይም ዳታ ነው።
- 11/ “ጠለፋ” ማለት በኮምፒውተር ሥርዓት ላይ ያለን የኮምፒውተር ዳታ ወይም የዳታ ፕሮሰሲንግ አገልግሎት መከታተል፣ መቅዳት፣ ማዳመጥ፣ መውሰድ፣ ማየት፣ መቆጣጠር ወይም ሌላ ተመሳሳይ ድርጊት ነው።
- 12/ “ስፓም” ማለት ያለ ተቀባዮቹ ፍላጎትና ፈቃድ በአንድ ጊዜ ለበርካታ የኤሌክትሮኒክ አድራሻዎች የሚላክ የኢሜል መልእክት ነው።
- 13/ “አገልግሎት ሰጪ” ማለት በኮምፒውተር ስርዓት አማካኝነት ቴክኒካዊ የዳታ ፕሮሰሲንግ ወይም የግንኙነት ስርዓት አገልግሎት ወይም ምትክ መሰረተ ልማት ለተጠቃሚዎች የሚያቀርብ ሰው ነው።
- 14/ “ሚኒስቴር ወይም ሚኒስትር” ማለት እንደቅደም ተከተሉ የፍትህ ሚኒስቴር ወይም ሚኒስትር ነው።
- 15/ “የአቃቤ ሕግ ተቋም” ማለት በሕግ የአቃቤ ሕግ ሥልጣንና ተግባር የተሰጠው የፌዴራል ወይም ውክልና የተሰጠው የክልል ተቋም ነው።
- 16/ “መርማሪ አካል” ማለት በሕግ የመመርመር ሥልጣን የተሰጠው አካል ነው።
- 17/ “ክልል” ማለት በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 47(1) የተመለከተው ማንኛውም ክልል ሲሆን ለዚህ አዋጅ አፈፃፀም የአዲስ አበባ ከተማ እና የድሬዳዋ ከተማ አስተዳደሮችን ይጨምራል።
- 18/ “ፖሊስ” ማለት የፌዴራል ፖሊስ ወይም የፌዴራል ፖሊስ ሥልጣን በውክልና የተሰጠው የክልል ፖሊስ ነው።
- 19/ “ኤጀንሲ” ማለት የኢንፎርሜሽን መረብ ደህንነት ኤጀንሲ ነው።
- 20/ “ሰው” ማለት የተፈጥሮ ሰው ወይም በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው።
- 21/ ማንኛውም በወንድ ፆታ የተገለጸው አነጋገር ሴትንም ይጨምራል።

DRAFT

ክፍል ሁለት
የኮምፒውተር ወንጀሎች
ንኡስ ክፍል አንድ

በኮምፒውተር ሥርዓትና በኮምፒውተር ዳታ ላይ የሚፈፀሙ ወንጀሎች

3. ሕገ ወጥ ደራሽነት

- 1/ ማንኛውም ሰው ሆነ ብሎ ያለፈቃድ ወይም ከተሰጠው ፈቃድ ውጪ የኮምፒውተር ስርዓት፣ የኮምፒውተር ዳታ ወይም ኔትዎርክ ደራሽነት በከፊልም ሆነ በሙሉ ያገኘ እንደሆነ ከሶስት ዓመት በማይበልጥ ቀላል እስራት ወይም ከብር 30,000 እስከ ብር 50,000 በሚደርስ መቀጮ ወይም በሁለቱም ይቀጣል፡፡
- 2/ በዚህ አንቀጽ ንኡስ አንቀጽ (1) ላይ የተመለከተው የወንጀል ድርጊት የተፈጸመው፡
 - ሀ) በሕግ የሰውነት መብት ለተሰጠው ተቋም አገልግሎት ብቻ በሚውል የኮምፒውተር ሥርዓት፣ የኮምፒውተር ዳታ ወይም ኔትዎርክ ላይ ከሆነ ከሶስት ዓመት እስከ አምስት ዓመት በሚደርስ ጽኑ እስራት እና ከብር 30,000 እስከ 50,000 በሚደርስ መቀጮ ያስቀጣል፤
 - ለ) በቁልፍ መሠረተ ልማት ላይ ከሆነ ከአምስት እስከ 10 ዓመት የሚደርስ ጽኑ እስራት እና ከብር 50,000 እስከ 100,000 በሚደርስ መቀጮ ያስቀጣል፡፡

4. ሕገ ወጥ ጠለፋ

- 1/ ማንኛውም ሰው ሆነ ብሎ ያለፈቃድ ወይም ከተሰጠው ፈቃድ ውጪ ይፋዊ ያልሆነን የኮምፒውተር ዳታ ወይም የዳታ ፕሮሰሲንግ አገልግሎት የጠለፈ እንደሆነ ከአምስት ዓመት በማይበልጥ ጽኑ እስራት እና ከብር 10,000 እስከ 50,000 በሚደርስ መቀጮ ይቀጣል፡፡
- 2/ በዚህ አንቀጽ ንኡስ አንቀጽ (1) ላይ የተመለከተው የወንጀል ድርጊት የተፈጸመው፡
 - ሀ) በሕግ የሰውነት መብት ለተሰጠው ተቋም አገልግሎት ብቻ በሚውል የኮምፒውተር ዳታ ወይም የዳታ ፕሮሰሲንግ አገልግሎት ላይ ከሆነ ከአምስት ዓመት እስከ አስር ዓመት በሚደርስ ጽኑ እስራት እና ከብር 50,000 እስከ ብር 100,000 በሚደርስ መቀጮ ያስቀጣል፤

DRAFT

- ለ) በቁልፍ መሠረተ ልማት ላይ ከሆነ ከ10 ዓመት እስከ 15 ዓመት በሚደርስ ጽኑ እስራት እና ከብር 100,000 እስከ ብር 200,000 በሚደርስ መቀጮ ያስቀጣል፡፡

5. በኮምፒውተር ሥርዓት ላይ ጣልቃ መግባት

- 1/ ማንኛውም ሰው ሆነ ብሎ ያለፈቃድ ወይም ከተሰጠው ፈቃድ ውጪ የኮምፒውተር ዳታን በማስገባት፣ በማሰራጨት፣ በማጥፋት ወይም በመለወጥ የኮምፒውተር ሥርዓትን ወይም ኔትወርክን መደበኛ ተግባር በከፊልም ሆነ ሙሉ በሙሉ ያደናቀፈ፣ ያወከ፣ ያወደመ ወይም እንዲቋረጥ ያደረገ እንደሆነ ከሶስት ዓመት እስከ አምስት ዓመት በሚደርስ ጽኑ እስራት እና ከብር 50,000 በማይበልጥ መቀጮ ይቀጣል፡፡
- 2/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ላይ የተመለከተው የወንጀል ድርጊት የተፈጸመው፣
- ሀ) በሕግ የሰውነት መብት ለተሰጠው ተቋም አገልግሎት ብቻ በሚውል የኮምፒውተር ሥርዓት ላይ ከሆነ ከአምስት ዓመት እስከ 10 ዓመት በሚደርስ ጽኑ እስራት እና ከብር 50,000 እስከ 100,000 በሚደርስ መቀጮ ያስቀጣል፤
- ለ) በቁልፍ መሠረተ ልማት ላይ ከሆነ ከ10 ዓመት እስከ 20 ዓመት በሚደርስ ጽኑ እስራት ያስቀጣል፡፡

6. በኮምፒውተር ዳታ ላይ ጉዳት ማድረስ

- 1/ ማንኛውም ሰው ሆነ ብሎ ያለፈቃድ ወይም ከተሰጠው ፈቃድ ውጪ የኮምፒውተር ዳታን የለወጠ፣ ያጠፋ፣ ያፈነ፣ ትርጉም እንዳይኖረው ወይም ጥቅም እንዳይሰጥ ወይም ለሕጋዊ ተጠቃሚዎች ተደራሽ እንዳይሆን ያደረገ እንደሆነ ከሦስት ዓመት በማይበልጥ ጽኑ እስራት እና ከብር 30,000 በማይበልጥ መቀጮ ይቀጣል፡፡
- 2/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ላይ የተመለከተው የወንጀል ድርጊት የተፈጸመው፣
- ሀ) በሕግ የሰውነት መብት ለተሰጠው ተቋም አገልግሎት ብቻ በሚውል የኮምፒውተር ዳታ ላይ ከሆነ ከሦስት ዓመት እስከ አምስት ዓመት በሚደርስ ጽኑ እስራት እና ከብር 30,000 እስከ ብር 50,000 በሚደርስ መቀጮ ያስቀጣል፤

DRAFT

- ለ) በቁልፍ መሠረተ ልማት ላይ ከሆነ ከአምስት ዓመት እስከ 10 ዓመት የሚደርስ ጽኑ እስራት እና ከብር 50,000 እስከ ብር 100,000 በሚደርስ መቀጮ ያስቀጣል፡፡

7. ከኮምፒውተር መሣሪያና ዳታ አጠቃቀም ጋር የተያያዙ ወንጀሎች

- 1/ ማንኛውም ሰው በኮምፒውተር ሥርዓት፣ በኮምፒውተር ዳታ ወይም በኔትዎርክ ላይ ጉዳት ሊያደርሱ እንደሚችሉ እያወቀ ለዚህ ዓላማ ተብለው የተመረቱ ወይም የተሻሻሉ የኮምፒውተር ፕሮግራሞችን ሆነ ብሎ በኮምፒውተር ሥርዓት አማካኝነት ያሰራጩ እንደሆነ ከአምስት ዓመት በማይበልጥ ቀላል እስራት ወይም ከብር 30,000 ሺህ በማይበልጥ መቀጮ ይቀጣል፡፡
- 2/ ማንኛውም ሰው በዚህ አዋጅ ከአንቀጽ 3 እስከ 6 የተዘረዘሩትን የወንጀል ድርጊቶች ለማስፈጸሚያ እንደሚውሉ እያወቀ ለዚህ ዓላማ የሚውሉ የኮምፒውተር መሣሪያዎች ወይም የኮምፒውተር ዳታዎች ሆነ ብሎ ወደ ሀገር ውስጥ ያስገባ፣ ያመረተ፣ ለሽያጭ ያቀረበ፣ ያከፋፈለ ወይም ሌሎች እንዲያገኙት ያመቻቸው እንደሆነ ከአምስት ዓመት በማይበልጥ ጽኑ እስራትና ከብር 10,000 እስከ ብር 50,000 በሚደርስ መቀጮ ይቀጣል፡፡
- 3/ ማንኛውም ሰው በዚህ አዋጅ ከአንቀጽ 3 እስከ 6 የተዘረዘሩትን የወንጀል ድርጊቶች ለመፈፀም በማሰብ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ወይም (2) የተመለከቱትን የኮምፒውተር መሳሪያዎች ወይም ዳታዎች ይዞ የተገኘ እንደሆነ ከሦስት ዓመት በማይበልጥ ቀላል እስራት ወይም ከብር 5,000 እስከ ብር 30,000 በሚደርስ መቀጮ ይቀጣል፡፡
- 4/ ማንኛውም ሰው ሆነ ብሎ ያለፈቃድ ወይም ከተሰጠው ፈቃድ ውጭ የኮምፒውተር ሥርዓት፣ የኮምፒውተር ዳታ ወይም ኔትዎርክ ደራሽነት ማግኘት የሚያስችል የኮምፒውተር ፕሮግራም፣ የምስጢር ኮድ፣ ቁልፍ፣ የይለፍ ቃል ወይም ሌላ መሰል ዳታ ይፋ ያደረገ ወይም ለሌላ ሰው አሳልፎ የሰጠ እንደሆነ ከአምስት ዓመት በማይበልጥ ቀላል እስራት ወይም ነገሩ ከባድ በሆነ ጊዜ እስከ አምስት ዓመት በሚደርስ ጽኑ እስራት እና ከብር 10,000 እስከ ብር 50,000 በሚደርስ መቀጮ ይቀጣል፡፡
- 5/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (4) ላይ የተመለከተው የወንጀል ድርጊት በቸልተኝነት የተፈፀመ እንደሆነ ቅጣቱ ከአንድ ዓመት በማይበልጥ ቀላል እስራት እና መቀጮ ይሆናል፡፡

DRAFT

8. ከባድ ሁኔታዎች

በዚህ አዋጅ ከአንቀጽ 3 እስከ 6 የተመለከተው ማንኛውም የወንጀል ድርጊት የተፈፀመው ለወታደራዊ ጥቅም ወይም ለዓለም አቀፍ ግንኙነት ሲባል በሚመለከተው አካል ጥብቅ ምስጢር ተብሎ በተሰየመ የኮምፒውተር ዳታ ወይም ዳታው በሚገኝበት የኮምፒውተር ሥርዓት ወይም ኔትዎርክ ላይ ከሆነ እና ድርጊቱ የተፈፀመው አስቸኳይ ጊዜ አዋጅ በታወጀበት ወይም ሀገሪቱ በአስጊ ሁኔታ ላይ በምትገኝበት ወቅት ከሆነ ቅጣቱ ከ15 ዓመት እስከ 25 ዓመት በሚደርስ ጽኑ እስራት ይሆናል፡፡

ንኡስ ክፍል ሁለት

በኮምፒውተር አማካኝነት የሚፈፀሙ የማጭበርበር፣

የማታለል እና የስርቆት ወንጀሎች

9. የኮምፒውተር ዳታን ወደ ሐሰት መለወጥ

ማንኛውም ሰው የሌላውን ሰው መብት ወይም ጥቅም ለመጉዳት ወይም ለራሱ ወይም ለሌላ ሰው ተገቢ ያልሆነ ማንኛውንም መብት ወይም ጥቅም ለማግኘት ወይም ለማስገኘት በማሰብ ሕጋዊ ውጤት ያለውን ወይም ሊኖረው የሚችለውን የኮምፒውተር ዳታ ወደ ሐሰት የለወጠ ወይም ሐሰተኛ የኮምፒውተር ዳታ ያዘጋጀ ወይም በዚህ የተገለገለ እንደሆነ ከሦስት ዓመት በማይበልጥ ቀላል እሥራት እና ከ30,000 ሺህ ብር በማይበልጥ መቀጮ ወይም ወንጀሉ ከባድ በሆነ ጊዜ ከ10 ዓመት በማይበልጥ ጽኑ እስራት እና ከብር 10,000 እስከ 100,000 ብር በሚደርስ መቀጮ ይቀጣል፡፡

10. በኮምፒውተር አማካኝነት የሚፈፀም የማታለል ወንጀል

- 1/ ማንኛውም ሰው አሳሳች የኮምፒውተር ዳታዎችን በማሰራጨት፣ የራሱን ማንነት ወይም ሁኔታ በመሰወር ወይም መግለጽ የሚገባውን ነገር በመደበቅ ወይም የሌላውን ሰው የተሳሳተ እምነት በመጠቀም፣ ሌላውን ሰው አታልሎ የራሱን ወይም የሶስተኛ ወገንን ማንኛውም ጥቅም የሚጎዳ ድርጊት እንዲፈጽም ያደረገው እንደሆነ ከአምስት ዓመት በማይበልጥ ጽኑ እስራት እና ከብር 50,000 በማይበልጥ መቀጮ ይቀጣል፡፡
- 2/ ማንኛውም ሰው በተጭበረበረ መንገድ የማይገባ ጥቅም ለማግኘት ወይም ለሌላ ሰው ለማስገኘት የኮምፒውተር ዳታን በመለወጥ፣ በማጥፋት ወይም ሌላ ማንኛውም ጉዳት በማድረስ በሌላ ሰው ላይ ኢኮኖሚያዊ ጉዳት ያደረሰ እንደሆነ ከአምስት ዓመት በማይበልጥ ጽኑ እስራት እና ከብር

DRAFT

10,000 እስከ ብር 50,000 በሚደርስ መቀጮ ወይም ወንጀሉ ከባድ በሆነ ጊዜ እስከ 10 ዓመት በሚደርስ ጽኑ እስራት እና ከብር 10,000 እስከ ብር 100,000 በሚደርስ መቀጮ ይቀጣል።

11. የኤሌክትሮኒክ ማንነት ስርቆት

ማንኛውም ሰው በዚህ አዋጅ አንቀጽ 10 ላይ የተመለከተውን የወንጀል ድርጊት ለመፈፀም በማሰብ ወይም ለሌላ ማንኛውም ዓላማ የሌላን ሰው የኤሌክትሮኒክ ማንነት የሚያረጋግጥ ዳታ ያለባለቤቱ ፈቃድ በኮምፒውተር ሥርዓት አማካኝነት ያመረተ፣ ያገኘ፣ የሸጠ፣ ይዞ የተገኘ ወይም ለሌላ ሰው ያስተላለፈ እንደሆነ ከአምስት ዓመት በማይበልጥ ቀላል እስራት ወይም ከብር 50,000 ሺህ በማይበልጥ መቀጮ ይቀጣል።

ንኡስ ክፍል ሦስት

ስለሕገወጥ የይዘት ዳታ

12. ለአካለ መጠን ባልደረሰ ልጆች ላይ የሚፈፀሙ ፀያፍ ወይም ለመልካም ጠባይ ተቃራኒ የሆኑ ወንጀሎች

1/ ማንኛውም ሰው፣

ሀ) ለአካለ መጠን ያልደረሰ ልጅ ወሲባዊ ድርጊት በግልጽ ሲፈጽም የሚያሳይ፣ ወይም

ለ) አዋቂ ሰው ለአካለ መጠን ያልደረሰ ልጅ መስሎ ወሲባዊ ድርጊት በግልጽ ሲፈፅም የሚያሳይ፣

ስእሳዊ መግለጫ፣ ፖስተር፣ ቪዲዮ ወይም ምስል የኮምፒውተር ሥርዓትን በመጠቀም ሆነ ብሎ ያዘጋጀ፣ ያሰራጩ፣ ለሽያጭ ያቀረበ፣ ያከፋፈለ፣ ሌሎች እንዲያገኙት ያመቻቸ ወይም ያለ ፈቃድ ይዞ የተገኘ እንደሆነ ከሦስት ዓመት እስከ 10 ዓመት በሚደርስ ጽኑ እስራት ይቀጣል።

2/ ማንኛውም ሰው ወሲባዊ ይዘት ያላቸውን ንግግሮችን፣ ስእሎችን፣ የጽሁፍ መልእክቶችን ወይም ቪዲዮችን በኮምፒውተር ሥርዓት አማካኝነት በማሰራጨት ወይም በመላክ ለአካለ መጠን ያልደረሰ ልጅን ለወሲባዊ ድርጊት ያነሳሳ ወይም የመለመለ እንደሆነ ከአምስት ዓመት እስከ 10 ዓመት በሚደርስ ጽኑ እስራት ይቀጣል።

13. በሰዎች ነፃነትና ክብር ላይ የሚፈፀሙ ወንጀሎች

ማንኛውም ሰው ሆነ ብሎ፣

DRAFT

- 1/ የኮምፒውተር ሥርዓትን በመጠቀም በሚያሰራጨው ጽሁፍ፣ ንግግር፣ ቪዲዮ ወይም ስእል አማካኝነት በሌላ ሰው ወይም በተጎጂው ቤተሰቦች ላይ ከባድ ጉዳት ወይም አደጋ ለማድረስ በማሰብ ያስፈራራ ወይም የዛታ እንደሆነ ከሦስት ዓመት በማይበልጥ ቀላል እስራት ወይም እንደወንጀሉ ከባድነት ከአምስት ዓመት በማይበልጥ ጽኑ እስራት ይቀጣል፤
- 2/ ተጎጂውን ወይም ቤተሰቦቹን የሚመለከት መረጃ ወይም መልእክት በኮምፒውተር ሥርዓት አማካኝነት በተደጋጋሚ በመላክ፣ በማሰራጨት ወይም የተበዳዩን የኮምፒውተር ኮምፒውኔሽን በመከታተል ፍርሃትን፣ ስጋትን ወይም የሥነ-ልቦና ጫናን የፈጠረ እንደሆነ ከአምስት ዓመት በማይበልጥ ቀላል እስራት ወይም እንደወንጀሉ ከባድነት ከ10 ዓመት በማይበልጥ ጽኑ እስራት ይቀጣል፤
- 3/ የሌላን ሰው ክብር ወይም መልካም ስም የሚያጎድፍ ጽሁፍ፣ ንግግር፣ ስእል ወይም ተንቀሳቃሽ ምስል በኮምፒውተር ሥርዓት አማካኝነት ያሰራጨ እንደሆነ፣ የግል አቤቱታ ሲቀርብበት ከሶስት ዓመት በማይበልጥ ቀላል እስራት ወይም በመቀጮ ወይም በሁለቱም ይቀጣል፡፡

14. በሕዝብ ደህንነት ላይ የሚፈፀሙ ወንጀሎች

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ በወንጀል ህግ አንቀፅ 257 የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ በማንኛውም ሰው ሆነ ብሎ በህብረተሰቡ መካከል የፍርሃት ስሜት፣ አመጽ፣ ሁከት ወይም ግጭት እንዲፈጠር የሚያነሳሳ ጽሁፍ፣ ተንቀሳቃሽ ምስል፣ ድምጽ ወይም ማንኛውንም ሌላ ምስል በኮምፒውተር ሥርዓት አማካኝነት ያሰራጨ እንደሆነ ከሶስት ዓመት በማይበልጥ ጽኑ እስራት ይቀጣል፡፡

15. የስፓም መልእክቶችን ስለማሰራጨት

- 1/ ማንኛውም ሰው ምርትን ወይም አገልግሎትን ለማስተዋወቅ ወይም ለሽያጭ ለማቅረብ መልእክቶችን በአንድ ጊዜ ወደ በርካታ የኢሜል አድራሻዎች ያሰራጨ እንደሆነ ከሦስት ዓመት በማይበልጥ ቀላል እስራት እና በመቀጮ ወይም ወንጀሉ ከባድ በሆነ ጊዜ ከአምስት ዓመት በማይበልጥ ጽኑ እስራትና ክብር 50,000 በማይበልጥ መቀጮ ይቀጣል፡፡

- 2/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ድንጋጌ ቢኖርም፡

DRAFT

- ሀ) ከተቀባዩ የተሰጠ ፈቃድ ሲኖር፤
 - ለ) ማስታወቂያው በዋናነት ደንቦችን ከአዳዲስ ምርቶች ወይም አገልግሎቶች ጋር ለማስተዋወቅ ያለመ ከሆነና ደንቦች ፈቃደኛ ከሆኑ፤ ወይም
 - ሐ) የላኪውን ትክክለኛ ማንነት፣ አድራሻ እና የመልእክቱ ተቀባይ ተመሳሳይነት ያላቸው መልእክቶችን በቀጣይነት ላለመቀበል የሚያስችል ቀላልና ትክክለኛ አማራጭ የያዘ ከሆነ፤
- በወንጀል አያስጠይቅም።

16. ስለአገልግሎት ሰጪዎች የወንጀል ተጠያቂነት

ማንኛውም አገልግሎት ሰጪ በሚያስተዳድረው የኮምፒውተር ሥርዓት አማካኝነት ለተሰራጨ ማንኛውም የሦስተኛ ወገን ሕገወጥ የይዘት ዳታ በሚከተሉት ሁኔታዎች በዚህ አዋጅ ከአንቀጽ 12 እስከ 14 በተመለከቱት ድንጋጌዎች መሠረት በወንጀል ተጠያቂ ይሆናል፤

- 1/ ሕገ-ወጥ የይዘት ዳታውን በማሰራጨት ወይም አርትኦት በማድረግ በቀጥታ የተሳተፈ ከሆነ፤
- 2/ ሕገ-ወጥ የይዘት ዳታ መሆኑን እንዳወቀ ዳታውን ለማስወገድ ወይም ተደራሽ እንዳይሆን ለማድረግ ወዲያውኑ እርምጃ ያልወሰደ ከሆነ፤ ወይም
- 3/ ሕገ-ወጥ የይዘት ዳታውን እንዲያስወግድ ወይም ተደራሽ እንዳይሆን እንዲያደርግ በሚመለከተው አካል ተነግሮት ተገቢ እርምጃ ሳይወስድ የቀረ አንደሆነ፡፡

ንኡስ ክፍል አራት ስለሌሎች ወንጀሎች

17. የመተባበር ግዴታን ስለመጣስና የምርመራ ሂደትን ስለማደናቀፍ

ማንኛውም ሰው፤

- 1/ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 23 ንዑስ አንቀጽ (2)፣ አንቀጽ 24 ንኡስ አንቀጽ (6)፣ አንቀጽ 29 ንኡስ አንቀጽ (2)፣ አንቀጽ 30 ንኡስ አንቀጽ (2) ወይም አንቀጽ 31 ንዑስ አንቀጽ (4) መሰረት የተጣለበትን የመተባበር ግዴታን ያልተወጣ እንደሆነ ከአንድ ዓመት በማይበልጥ ቀላል እስራት ወይም በመቀጮ ይቀጣል፤

DRAFT

- 2/ በዚህ አዋጅ መሠረት የሚከናወን የኮምፒውተር ወንጀል ምርመራ ሂደትን ሆነ ብሎ ያደናቀፈ እንደሆነ ከአምስት ዓመት በማይበልጥ ጽኑ እስራት እና ከብር 50,000 በማይበልጥ መቀጮ ይቀጣል።

18. በሌላ ሕግ ስለተደነገገ የወንጀል ድርጊት

በዚህ ክፍል ከተደነገጉት ወንጀሎች ውጭ ሌላ ወንጀል በኮምፒውተር ሥርዓት አማካይነት የተፈጸመ እንደሆነ አግባብነት ያለው ሕግ ተፈፃሚ ይሆናል።

19. ተደራራቢ ወንጀሎች

በኮምፒውተር ሥርዓት አማካይነት የሚፈፀም ማናቸውም ዓይነት ወንጀል በልዩ ሕጎች ወይም በወንጀል ሕግ የሚያስቀጣ ሌላ ወንጀል አስከትሎ እንደሆነ፤ ለዚህ ወንጀል ተገቢነት ያለው ድንጋጌ በተደራራቢነት ተፈፃሚ ይሆናል።

20. በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ላይ የሚጣል ቅጣት

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ የወንጀል ሕግ አንቀጽ 90 ንዑስ አንቀጽ (1)፣ (3) እና (4) ላይ የተደነገገው ቢኖርም በዚህ ክፍል የተመለከተው ወንጀል የፈፀመው በሕግ ሰውነት መብት በተሰጠው አካል ሲሆን፤

- 1/ ለወንጀሉ የተጣለው ቅጣት መቀጮ ከሆነ መቀጮው ከብር 50,000 እስከ ብር 500,000 ይሆናል።
- 2/ ለወንጀሉ የተጣለው ቅጣት የእስራት ቅጣት ከሆነ የቅጣቱ መጠን፤
- ሀ) እስከ ሶስት ዓመት ቀላል እስራት ለሚያስቀጣ ወንጀል እስከ ብር 50,000፤
 - ለ) እስከ አምስት ዓመት ቀላል እስራት ለሚያስቀጣ ወንጀል እስከ ብር 100,000፤
 - ሐ) እስከ አምስት ዓመት ጽኑ እስራት ለሚያስቀጣ ወንጀል እስከ ብር 150,000፤
 - መ) እስከ 10 ዓመት ጽኑ እስራት ለሚያስቀጣ ወንጀል እስከ ብር 200,000፤

DRAFT

ሠ) ከ10 ዓመት በላይ ጽኑ እስራት የሚያስቀጣ ወንጀል ሲሆን በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) እስከተመለከተው ከፍተኛ መቀጮ መጠን ለመድረስ በሚችል፤

መቀጮ ይቀጣል፡፡

3/ ለወንጀሉ የተጣለው ቅጣት መቀጮ ሆኖ መጠኑ በግልጽ ከተመላከተ መቀጮው አምስት እጥፍ ይሆናል፡፡

ክፍል ሦስት

የመከላከልና የምርመራ ሂደቶች

21. ጠቅላላ

- 1/ የኮምፒውተር ወንጀልን የመከላከልና የምርመራ ሂደት በዚህ ክፍል ድንጋጌዎች መሰረት ይከናወናል።
- 2/ የዚህ ክፍል ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው በዚህ ህግ በግልፅ ባልተሸፈኑ ጉዳዮች ላይ የወንጀል ሕግ እና ሌሎች አግባብነት ያላቸው ሕጎች ድንጋጌዎች በኮምፒውተር ወንጀሎች ላይ ተፈፃሚ ይሆናሉ።

22. የመመርመር ሥልጣን

- 1/ በዚህ አዋጅ የተደነገጉ ወንጀሎችን አቃቤ ሕግ እና ፖሊስ በጋራ የመመርመር ስልጣን አላቸው፤ አቃቤ ሕግም የምርመራ ሂደቱን ይመራል፡፡
- 2/ ኤጀንሲው በኮምፒውተር ወንጀል ምርመራ ሂደት ድጋፍ እንዲያደርግ ሲጠየቅ አስፈላጊው ቴክኒካዊ ድጋፍ ይሰጣል፤ በምርመራ ሂደት የተገኙ መረጃዎች ይተነትናል፤ እንዳስፈላጊነቱ ማስረጃዎችን ያቀርባል፡፡

23. የኮምፒውተር ዳታን ይዞ ስለማቆየት

- 1/ በሌሎች ሕጎች የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ ማንኛውም አገልግሎት ሰጭ አካል በኮምፒውተር ሂደት ላይ ያለን የኮምፒውተር ዳታ ወይም የዳታ ፕሮሰሲንግ አገልግሎት ጋር በተያያዘ የሚያገኛቸውን ዳታዎች ቢያንስ ለአንድ ዓመት ጊዜ ይዞ ማቆየት ይኖርበታል፡፡
- 2/ በፍርድ ቤት ወይም በአቃቤ ህግ ትዕዛዝ መሰረት እንዲገለጥ ካልተወሰነ በስተቀር ዳታው በምስጢር መያዝ አለበት፡፡

DRAFT

24. የኮምፒውተር ዳታን ስለማሰባሰብ

በሌሎች ሕጎች የተደነገጉ ልዩ ሁኔታዎች እንደተጠበቁ ሆነው፡-

- 1/ የኮምፒውተር ወንጀልን ለመከላከል እና ለምርመራ መነሻ የሚሆኑ መረጃዎችን ማሰባሰብ ተገቢ ሆኖ ሲገኝ የተጠርጣሪዎችን በኮምፒውተር ሂሳብ ላይ ያለን የኮምፒውተር ዳታ፣ የዳታ ፕሮሰሲንግ አገልግሎት ወይም የኢንተርኔት እና ሌሎች መሰል ግንኙነቶችን እንዲጠለፍ ወይም ክትትል እንዲደረግበት መርማሪ አካል ለፍርድ ቤት ጥያቄ ሊያቀርብ ይችላል፡፡ ፍርድ ቤቱም ተገቢውን በመወሰን እንዳስፈላጊነቱ ጠለፋው ወይም ክትትል የሚደረግበት ሁኔታ እና ትዕዛዙን የሚያስፈፅመውን አካል ይወስናል፡፡
- 2/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ድንጋጌ ተፈፃሚ የሚሆነው በሌላ አኳኋን ዳታውን ማሰባሰብ የማይቻል ሲሆን እና ይኸው በሚኒስትሩ ተቀባይነት አግኝቶ ሲወሰን ብቻ ይሆናል፡፡
- 3/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) እና (2) የተደነገገው ቢኖርም በቁልፍ መሰረተ ልማት ላይ ጉዳት ሊያስከትል የሚችል የኮምፒውተር ወንጀል ስለመፈፀሙ ወይም ሊፈፀም ስለመሆኑ በቂ ጥርጣሬ ሲኖር እና አስቸኳይ ሁኔታ ሲያጋጥም ጠለፋው ወይም ክትትሉ ያለፍርድ ቤት ትዕዛዝ እንዲከናወን ሚኒስትሩ ለመርማሪ አካል ሊፈቅድ ይችላል፡፡
- 4/ ሚኒስቴሩ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) መሰረት ያለፍርድ ቤት ትዕዛዝ ለመጥለፍ ወይም ለመከታተል መነሻ የሆኑትን ምክንያቶች በ48 ሰዓት ውስጥ ለፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት ፕሬዚዳንት ማቅረብ አለበት፤ ፕሬዚዳንቱም ተገቢውን ትዕዛዝ ወዲያውኑ መስጠት ይኖርበታል፡፡
- 5/ በዚህ አንቀጽ ከንዑስ አንቀጽ (1) እስከ (4) መሠረት የሚገኝ ማንኛውም መረጃ ለጉዳዩ አግባብነት ከሌለው ወይም ሌላ ምርመራን ለማካሄድ አስፈላጊነቱ ካልታመነ በሚኒስትሩ ውሳኔ ወዲያውኑ መወገድ አለበት፡፡
- 6/ ማንኛውም አገልግሎት ሰጭ አካል በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ወይም ንዑስ አንቀጽ (3) የተደነገገውን ለማካሄድ ሲጠየቅ አስፈላጊውን ትብብር ማድረግ አለበት፡፡

DRAFT

7/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (5) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ በዚህ አንቀጽ መሠረት የሚሰበሰብ ማንኛውም መረጃ በምስጢር መያዝ አለበት፡፡

25. ኮምፒውተር፣ የኮምፒውተር ሥርዓትን ወይም መሠረተ ልማቶችን ከአደጋ ስለመጠበቅ

- 1/ የኮምፒውተር ወንጀል ሊፈፀም እንደሚችል በቂ ጥርጣሬ ሲኖር እና ጥቃቱን ለመከላከልና ለመቆጣጠር፣ ዜጎችን አስቀድሞ ለማስጠንቀቅ፣ የምርመራ ሂደቱን ውጤታማ ለማድረግ ወይም የሚደርሰውን ጉዳት ለመቀነስ ኤጀንሲው ከመርማሪ አካላት ጋር በመተባበር የጥቃት ሰለባ ወይም መነሻ ሊሆኑ እንደሚችሉ በተጠረጠሩ ኮምፒውተሮች፣ የኮምፒውተር ሥርዓቶች ወይም መሠረተ ልማቶች ላይ ድንገተኛ ፍተሻ ወይም የዲጂታል ፎረንሲክ ምርመራ ሊያካሂድ፣ ተስማሚ የሆነ የደህንነት መሳሪያ ወይም አገልግሎት ሊያቀርብ ወይም ሌላ መሰል ማንኛውንም እርምጃ ሊወስድ ይችላል፡፡
- 2/ ለዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ተፈፃሚነት አስፈላጊ ከሆነ እና ጥያቄ ከቀረበ የሚመለከታቸው አካላት የመተባበር ግዴታ አለባቸው፡፡

26. ሪፖርት የማድረግ ግዴታ

- 1/ ማንኛውም አገልግሎት ሰጪ አካል በዚህ አዋጅ የተደነገጉት ወንጀሎች እየተፈጸሙ መሆኑ ያወቀ እንደሆነ ወይም በሚያስተዳድረው የኮምፒውተር ሥርዓት አማካኝነት ማንኛውም የሶስተኛ ወገን ሕገ ወጥ የይዘት ዳታ እየተሰራጨ መሆኑን ከተረዳ ወዲያውኑ ለኤጀንሲው እና ወንጀሉን በተመለከተ ፖሊስ ማሳወቅ እና አስፈላጊውን እርምጃ መውሰድ ይኖርበታል፡፡
- 2/ ኤጀንሲው ሪፖርት የሚቀርብበትን ፎርም እና ሥርዓት በተመለከተ በመመሪያ ይወስናል፡፡

27. ስለመያዝና በእስር ስለማቆየት

በሌሎች ልዩ ሕጎች ተደነገጉት ሁኔታዎች እንደተጠበቁ ሆነው፤

- 1/ በዚህ አዋጅ የተመለከተ የኮምፒውተር ወንጀል ለመፈጸሙ ወይም እየተፈፀመ ስለመሆኑ በቂ ጥርጣሬ ሲኖር በወንጀል ሕግ ሥነ-ሥርዓት በተደነገገው መሰረት ፖሊስ ተጠርጣሪዎችን ሊይዝ ይችላል፤

4
DRAFT

- 2/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሰረት የተያዘ ሰው ምርመራ ያልተጠናቀቀ እንደሆነ በወንጀል ሕግ ሥነ-ሥርዓት በተደነገገው መሰረት ተጨማሪ የምርመራ ጊዜ ሊሰጥ ይችላል፤ ሆኖም በጠቅላላ የሚሰጠው ተጨማሪ የምርመራ ጊዜ ከአራት ወራት መብለጥ የለበትም፡፡

ክፍል አራት
የማስረጃና የሥነ-ሥርዓት ድንጋጌዎች

28. ጠቅላላ

- 1/ የኮምፒውተር ወንጀል የፍርድ ሂደትና የማስረጃ አሰባሰብ በዚህ ክፍል ድንጋጌዎች መሰረት ይከናወናል።
- 2/ የዚህ ክፍል ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው የወንጀል ሕግ ጠቅላላ ክፍልና የወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግ ድንጋጌዎች በኮምፒውተር ወንጀሎች ላይ ተፈፃሚ ይሆናሉ።

29. የኮምፒውተር ዳታ ደህንነት ለማስጠበቅ ስለሚሰጥ ትእዛዝ

- 1/ መርማሪው አካል ለኮምፒውተር ወንጀል ምርመራ ዓላማ አስፈላጊ የሆነን የተወሰነ የኮምፒውተር ዳታ ሊጠፋ ወይም ሊቀየር እንደሚችል በበቂ ምክንያት ሲያምን ዳታውን የያዘ ወይም በቁጥጥር ሥር ያደረገን ሰው አስፈላጊው የደህንነት ጥበቃ እንዲያደርግ በጽሁፍ ሊያዝ ይችላል።
- 2/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሰረት ትእዛዝ የተሰጠው ሰው በጽሁፍ የተገለፀውን የኮምፒውተር ዳታ ደህንነት ለመጠበቅ ወዲያውኑ አስፈላጊውን እርምጃ የመውሰድና ከሦስት ወራት ላልበለጠ ጊዜ ጠብቆ የማቆየት እንዲሁም የተሰጠውን ትእዛዝ በምስጢር የመያዝ ግዴታ አለበት።
- 3/ መርማሪው አካል በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) የተመለከተው የጊዜ ገደብ ሲያበቃ ለተጨማሪ ሦስት ወራት ለአንድ ጊዜ ብቻ እንዲራዘም ትእዛዝ ሊሰጥ ይችላል።

30. የኮምፒውተር ዳታ ለማግኘት ስለሚሰጥ ትእዛዝ

- 1/ በማንኛውም ሰው ይዞታ ወይም ቁጥጥር ሥር ያለ የኮምፒውተር ዳታ ለኮምፒውተር ወንጀል ምርመራ አስፈላጊ መሆኑ በበቂ ምክንያት

5
DRAFT

ሲታመን መርማሪው አካል የኮምፒውተር ዳታውን ለማግኘት ወይም ለማየት ለፍርድ ቤት ማመልከት ይችላል።

- 2/ ፍርድ ቤቱ የቀረበውን ጥያቄ ካመነበት እና ጉዳዩ የሚመለከተውን ሰው መጥራት ካላስፈለገው ማንኛውም ሰው በእጁ የሚገኘውን የኮምፒውተር ዳታ ለመርማሪው አካል እንዲሰጥ ወይም እንዲያሳይ ሊያዝ ይችላል።

31. ስለደራሽነት፣ ብርብራ እና መያዝ

- 1/ ለኮምፒውተር ወንጀል ምርመራ ዓላማ አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ መርማሪ አካል ከፍርድ ቤት ፈቃድ በማውጣት ማንኛውም የኮምፒውተር ሥርዓት፣ ኔትዎርክ ወይም የኮምፒውተር ዳታ ክርቀት ወይም በቦታው በአካል በመገኘት መብርብሮ ወይም ደራሽነት ማግኘት ይችላል።

- 2/ መርማሪ አካል በብርብራ እንዲያዝ የተፈለገውን የኮምፒውተር ዳታ የብርብራ ፈቃድ በወጣበት የኮምፒውተር ሥርዓት አማካኝነት ሊገኝ በሚችል ሌላ የኮምፒውተር ሥርዓት ውስጥ የተከማቸ መሆኑን በበቂ ምክንያት ሲያምን ድጋሚ የፍርድ ቤት ፈቃድ ሳይጠይቅ የብርብራ ሥራውን ማከናወን ወይም ደራሽነት ማግኘት ይችላል።

- 3/ መርማሪ አካል በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) እና (2) መሰረት የብርብራ ሥራውን ሲያከናውን ከወንጀሉ ጋር ግንኙነት ያለውን፣

ሀ) ማንኛውም የኮምፒውተር ሥርዓት ወይም ዳታ መያዝ፣

ለ) በብርብራ የተገኘውን የኮምፒውተር ዳታ ኮፒ ወይም ፎቶ ግራፍ ማስቀረት፣

ሐ) ማንኛውም ቴክኖሎጂ በመጠቀም የዳታውን ደህንነት ማስጠበቅ፣

መ) ብርብራ በተከናወነበት የኮምፒውተር ሥርዓት ውስጥ የቀረውን ዳታ በምንም መልኩ ተደራሽ እንዳይሆን ማድረግ፣ ወይም

ሠ) የጠፉ ዳታዎችን መልሶ ማግኘት፣

ይችላል።

- 4/ መርማሪው አካል ብርብራ የሚከናወንበትን የኮምፒውተር ሥርዓት አሰራርን ወይም የኮምፒውተር ዳታ ደህንነት ለማስጠበቅ የተወሰዱ እርምጃዎችን በሥራው ምክንያት የሚያውቅን ማንኛውም ሰው የብርብራ ሥራውን ሊያዝ የሚችል አስፈላጊውን መረጃ ወይም የኮምፒውተር ዳታ እንዲሰጠው ሊያዝ ይችላል።

DRAFT

- 5/ መርማሪ አካል ብርበራውን ሲያካሂድ ያገኛቸው ማናቸውም የኮምፒውተር ሥርዓት አሰራር ወይም የኮምፒውተር ዳታ የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎች ወይም ሌሎች ሕጎችን የሚፃረሩ መሆናቸውን ሲያምን የኮምፒውተር ሥርዓቱ ወይም የኮምፒውተር ዳታው ጥቅም ላይ እንዳይውል፤ እንዲታገድ ወይም በተወሰነ መልኩ እንዲገደብ ለፍርድ ቤት ትዕዛዝ እንዲሰጥለት ጥያቄ ሊያቀርብ ይችላል፤ ፍርድ ቤቱም ጉዳዩ በቀረበለት በ48 ሰዓት ጊዜ ውስጥ አስፈላጊውን ትዕዛዝ መስጠት አለበት፡፡
- 6/ የሕግ ሰውነት ባላቸው አካላት ላይ በሚደረግ ብርበራ የተቋሙ ኃላፊ ወይም ተወካይ መገኘት አስፈላጊ ከሆነ መርማሪው ተገቢውን መፈፀም አለበት፡፡

32. ተቀባይነት ስለሚኖራቸው ማስረጃዎች

- 1/ በዚህ አዋጅ መሰረት የተያዘን የኮምፒውተር ዳታ የሚመለከት ሰነድ፣ የሰነዱ የተረጋገጠ ግልባጭ ወይም የተረጋገጠ የኤሌክትሮኒክስ መዝገብ ወይም ህትመት በፍርድ ቤት ለቀረበው የክስ ጉዳይ በማስረጃነት ሊቀርብ ይችላል፤ ተቀባይነትም ይኖረዋል፡፡
- 2/ በወንጀለኛ መቅጫ ሥነ-ሥርዓት ሕግና በሌሎች አግባብነት ባላቸው ሕጎች መሰረት የሚቀርቡ ማስረጃዎች ተቀባይነት እንደተጠበቀ ሆኖ፤
 - ሀ) በዚህ አዋጅ በተመለከቱት መንገዶች የተሰበሰቡ ማስረጃዎች፤ ወይም
 - ለ) ከውጭ ሀገር የሕግ አስከባሪ አካላት የተገኙ ዲጂታል ወይም ኤሌክትሮኒክ ማስረጃዎች የኮምፒውተር ወንጀሎችን ጉዳይ ለማስረዳት በፍርድ ቤት ተቀባይነት ይኖራቸዋል፡፡

33. ትክክለኛነትን ስለማረጋገጥ

በሌሎች ሕጎች የሰነድ ማስረጃ ስለሚረጋገጥበት ሁኔታ የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 32 የተመለከቱ ማስረጃዎችን ለፍርድ ቤት በማስረጃነት የሚያቀርብ ማንኛውም ሰው የማስረጃዎቹን ተአማኒነት እና ትክክለኛነት የማስረዳት ኃላፊነት አለበት፡፡

7
 DRAFT

34. ስለዋና የኤሌክትሮኒክ ሰነድ

- 1/ አስተማማኝነቱ በተረጋገጠ የኤሌክትሮኒክ ዳታ የተመዘገበበት ወይም የተከማቸበት ሥርዓትን ተከትሎ የተገኘ የኤሌክትሮኒክ መዝገብ የኤሌክትሮኒክ ዋና ሰነድ ይሆናል፡፡
- 2/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ በተከታታይ ሲሠራበት በቆየ አስተማማኝነት ባለው ዳታን ሲያከማች ወይም ሲመዘግብ በቆየ ሥርዓት በመጠቀም ወደ ወረቀት ጽሑፍ የተቀየረ ወረቀት የኤሌክትሮኒክ ዋና ማስረጃ ይሆናል፡፡
- 3/ የኤሌክትሮኒክ መዝገብ ሥርዓትን ትክክለኛነት ለማረጋገጥ ባልተቻለ ጊዜ፤
 - ሀ) ኮምፒውተሩ ወይም መሣሪያው በተግባር ሲሠራ መቆየቱን፤ ብልሽት ያጋጠመው ቢሆንም የኮምፒውተሩን አስተማማኝነት የማያንድሰው መሆኑን፤
 - ለ) የኤሌክትሮኒክ መዝገቡ እንዲመዘገብ የተደረገው ማስረጃውን ለማቅረብ ከሚፈልገው ወገን በተቃራኒ ባለው ሌላኛው ተከራካሪ ወገን መሆኑን፤ ወይም
 - ሐ) የኤሌክትሮኒክ መዝገቡ እንዲመዘገብ ወይም እንዲከማች ያደረገው ሰው ማስረጃውን ለማቅረብ በሚፈልገው ሰው ቁጥጥር ሥር ያለመሆኑና ምዝገባው ወይም ክምችቱ የተለመደውን ሥራ ተከትሎ የተፈፀመ መሆኑን፤

የሚያሳይ ማስረጃ ማቅረብ ይቻላል፡፡

35. ስለፍርድ ቤት ግምት

ፍርድ ቤቱ በዚህ አዋጅ መሠረት የኤሌክትሮኒክ ሰነድ ተቀባይነትን ለመወሰን ተመሳሳይ ኮምፒውተር ሥራውን የሚያከናውንበትን ሥነ-ሥርዓት፤ ደረጃ እና አሠራር ግምት ውስጥ ማስገባት ይችላል፡፡

36. የማስረዳት ሽክም

- 1/ ዐቃቤ ሕግ ባቀረበው ክስ ላይ የተመለከተ ፍሬ ነገርን የማስረዳት እና በሕግ በተቀመጠው መመዘኛ መሠረት የማረጋገጥ ኃላፊነት አለበት፡፡

DRAFT

- 2/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተደነገገው ቢኖርም አቃቤ ህግ መሠረታዊ ፍሬ ነገሮችን ካስረዳ እና ፍርድ ቤት የማስረዳት ኃላፊነቱን ወደ ተከላሽ ማዞር አስፈላጊ መሆኑን ካመነ የማስረዳት ሽክም ወደ ተከላሽ ሊዞር ይችላል፡፡

ክፍል አምስት

የኮምፒውተር ወንጀል ጉዳዮችን የሚከታተሉ ተቋማት

37. የኮምፒውተር ወንጀል የሚከታተል አቃቤ ሕግና ፖሊስ

- 1/ በሕግ በተሰጠው ሥልጣን መሰረት የኮምፒውተር ወንጀልን የሚከታተል አቃቤ ሕግ ወይም መርማሪ በዚህ አዋጅ የተደነገጉትን የመፈፀምና የማስፈፀም ኃላፊነት አለበት፡፡
- 2/ በዚህ አዋጅ ሥልጣን የተሰጠው የአቃቤ ሕግ ተቋም እና ፖሊስ የኮምፒውተር ወንጀልን የሚከታተል ልዩ የስራ ክፍል እንደአስፈላጊነቱ ሊያደራጁ ይችላሉ፡፡

38. ስለኤጀንሲው ኃላፊነት

ኤጀንሲው በቀጥታ የኮምፒውተር ሥርዓት አማካኝነት የኮምፒውተር ወንጀል ምርመራ የሚካሄድበትን ዘዴዎች እና ሌሎች አስፈላጊ የምርመራ ቴክኖሎጂዎችን የማቅረብ ኃላፊነት አለበት፡፡

39. የኮምፒውተር ወንጀል የዳኝነት ሥልጣን

- 1/ የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት በዚህ አዋጅ በተደነገጉ ወንጀሎች ላይ የመጀመሪያ ደረጃ የዳኝነት ሥልጣን ይኖረዋል፡፡
- 2/ የዳኝነት ሥልጣንን የተመለከቱ የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ የወንጀል ሕግ አንቀጽ 13 እና አንቀጽ 17 ንዑስ አንቀጽ (1) ፊደል ተራ (ለ) ድንጋጌዎች የኮምፒውተር ወንጀልንም ያካትታሉ፡፡

40. አስፈፃሚ ግብረ-ኃይል ስለማቋቋም

- 1/ በሌላ ሕግ ለኤጀንሲው የተሰጠው ሀገራዊ የሳይበር ደህንነት አሰራሮችን በመፈፀም ለመምራትና የመልካም ሥልጣን

DRAFT

እንደተጠበቀ ሆኖ የኮምፒውተር ወንጀልን ለመከላከልና ለመቆጣጠር የፍትሕ ሚኒስቴር፣ የፌዴራል ፖሊስ ኮሚሽን እና ሌሎች አግባብነት ያላቸውን አካላት ኃላፊዎችን ያቀፈ ብሔራዊ አስፈፃሚ ግብረ-ኃይል ይዋቀራል፡፡

- 2/ የፍትሕ ሚኒስቴር ሚኒስትር አስፈፃሚ ግብረ ኃይሉን ያስተባብራሉ፤ በግብረ ኃይሉ ሊሳተፉ የሚገባቸውን አግባብነት ያላቸው ሌሎች ተቋማትን ይለያል፤ ውክልና እንዲኖራቸው ያደርጋል፡፡
- 3/ አስፈፃሚ ግብረ ኃይሉ የኮምፒውተር ወንጀልን ለመከላከልና ለመቆጣጠር የሚያስችሉ የጋራ አገራዊ ምክክሮች እንዲኖሩ ያደርጋል፤ በየጊዜው በሚያጋጥሙ አደጋዎች ላይ መክሮ ዝክረ-ሐሳብ ያቀርባል፤ በየተቋማቱ ሊሰሩ የሚገቡ ጉዳዮችን በመለየት የአጭር እና የረጅም ጊዜ እቅዶችን ይነድፋል፤ እንዲሁም ልዩ ልዩ አካላትን በማስተባበር የተቀናጀ አሰራር እንዲኖር ያደርጋል፡፡

ክፍል ስድስት ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

41. ዓለም አቀፍ ትብብር

- 1/ ፍትሕ ሚኒስቴር መረጃ መለዋወጥን፣ በጋራ የምርመራ ሥራ ማከናወንን፣ ወንጀለኛ አሳልፎ መስጠትን እና ሌሎችን ጨምሮ የኮምፒውተር ወንጀልን በሚመለከቱ ጉዳዮች ላይ ከሌላ ሀገር አግባብ ያለው ባለሥልጣን ጋር በዚህ አዋጅ፣ ኢትዮጵያ ተዋዋይ ወገን በሆነችበት ስምምነት እና የኢትዮጵያ የሕግ ሥርዓት በሚፈቅደው መሠረት በትብብር ይሰራል ወይም ስምምነት ሊፈራረም ይችላል፡፡
- 2/ ለዚህ አዋጅ አፈፃፀም ሲባል መርማሪ አካል ተመሳሳይ ተልዕኮ ካለው የሌላ ሀገር መሰል ተቋም ጋር የመረጃ ልውውጥን፣ በሌላ መልኩ የጋራ ትብብርን ሊያደርግ ወይም እንደ አስፈላጊነቱ ስምምነት ሊፈራረም ይችላል፡፡
- 3/ በዚህ አንቀጽ መሰረት የተገኘ ማንኛውም መረጃ ወይም ማስረጃ የኮምፒውተር ወንጀልን ለመከላከል ወይም ለመመርመር ዓላማ ይውላል፡፡

42. የኮምፒውተር ሥርዓትን ወይም ንብረትን

DRAFT

ስለማገድ፣ መውረስ ወይም መዝጋት

- 1/ ፍርድ ቤት በዚህ አዋጅ መሰረት በጥፋተኛ ላይ ቅጣት ሲወስን ወንጀሉን ለመፈፀም ጥቅም ላይ የዋለ ማንኛውም የኮምፒውተር ሥርዓት፣ ዳታ ወይም መሳሪያ በመንግስት እንዲታገድ፣ እንዲወረስ፣ እንዲወገድ ወይም የዳታ ፕሮሰሲንግ አገልግሎት እንዲዘጋ በተጨማሪነት ሊያዝ ይችላል።
- 2/ ተከላሹ በመጨረሻ ውሳኔ መሰረት ጥፋተኝነቱ ከተረጋገጠ ጥፋተኝነቱ በተረጋገጠበት ወንጀል ሥራ በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ መንገድ ያገኘው ንብረት ወይም ሐብት ይወረሳል፤
- 3/ ለዚህ አንቀጽ አፈፃፀም ሲባል አግባብ ያላቸው የተሻሻለው የፀረ-ሙስና ልዩ የሥነ-ሥርዓትና የማስረጃ ሕግ አዋጅ ቁጥር 434/1997 (እንደተሻሻለ) ድንጋጌዎች ከዚህ አዋጅ ድንጋጌዎች ጋር የማይቃረኑ እስከሆኑ ድረስ በዚህ አዋጅ መሰረት የኮምፒውተር ሥርዓት፣ ዳታ ወይም መሳሪያ ወይም ሌላ ንብረት ለማገድ ወይም ለመውረስ የሚሰጡ ትዕዛዞችን አፈፃፀም በሚመለከት ተፈፃሚነት ይኖራቸዋል።

43. ስለተሻራና ተፈፃሚነት ስለማይኖራቸው ሕጎች

- 1/ የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ የወንጀል ሕግ አንቀጽ 706 እስከ አንቀጽ 711 የተመለከቱት ድንጋጌዎች እና የቴሌኮም ማዕከላዊ ወንጀል አዋጅ ቁጥር 761/2004 አንቀጽ 5 በዚህ አዋጅ ተሻረዋል።
- 2/ የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎች የሚቃረን ማንኛውም አዋጅ፣ ደንብ፣ መመሪያ ወይም የአሰራር ልማድ በዚህ አዋጅ በተሸፈኑ ጉዳዮች ላይ ተፈፃሚነት የለውም።

44. አዋጁ የሚጸናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የጸና ይሆናል።

አዲስ አበባ _____ ቀን 2008 ዓ.ም

ዶ/ር ሙላቱ ተሾመ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ
ሪፐብሊክ ፕሬዚዳንት

DRAFT